

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Yöntem ve Tekniklerin Belirlenmesinde İlkeler

- Hedeflere uygun olmalı
- Öğrenci özelliklerine uygun olmalı
- Konunun özelliklerine uygun olmalı
- Yöntem ve teknik hakkında öğretmen, yeterince bilgi ve beceri sahibi olmalı
- Fizikî şartlara uygun olmalı
- Maliyet ve süre bakımından ekonomik olmalıdır.

Her durumda geçerli olan en iyi yöntem ya da teknik yoktur. Evrensel kural, teknik çeşitliliğine gitmektir.

Öğretmen şu nedenlerden dolayı farklı yöntem ve teknikler kullanmalıdır:

- Hedeflenen davranışın niteliği farklı yöntem ve teknikler kullanmayı zorunlu kılar.
- Her öğrencinin farklı bir öğrenme yolu vardır.
- Farklı dersler ve konular, farklı yöntem ve teknikler kullanmayı zorunlu kılar.
- Sınıf ortamının özelliklerine uygun yöntem ve tekniği kullanmak gerekir.
- Her yöntem veya teknik, öğrenciye farklı bir beceri kazandırır.

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Anlatım

Özellikleri

- Geleneksel yöntem olarak bilinir.
- Çok sık kullanılır.
- Sunuş yoluyla öğretim stratejisinde, bilgi düzeyindeki hedeflerin kazandırılmasında kullanılır.
- Bilginin süratli ve sistemli bir biçimde öğrenciye aktarılmasını amaçlar.

- Her eğitim durumunda bu yöntemden belli ölçülerde yararlanılır.
- Öğretmen aktaran, öğrenci dinleyen durumundadır.
- Sürenin sınırlı ve hedefin bilgi düzeyinde olduğu durumlarda etkin olarak kullanılır.

Üstünlükleri

- Eğitsel mesajların kalabalık gruplara ulaştırılmasında etkilidir.
- Dinleyerek öğrenme eğilimindeki öğrencilerin etkilidir.
- Dinleyenler konuyla ilgili organize görüş kazanır.
- Konuların belli sıra ve düzende sunulmasını sağlar.
- Hazırlanması, uygulanması kolay ve ekonomiktir.
- Etkili dinleme ve not alma becerilerini geliştirir.
- Soyut kavramların açıklanmasında etkilidir.

Sınırlılıkları

- Sadece sözel iletişim söz konusudur.
- Öğrencileri akıl yürütme ve problem çözme yeterliliklerini engelleyebilir.
- Öğrencileri öğrenme sorumluluğundan uzaklaştırabilir.
- Bireysel farka, ilgi ve ihtiyaçlara cevap vermez.
- Öğrencileri ezbere, hazır bilgiye yönlendirir, unutma çabuk olur.
- İpucu, katılım, dönüt ve düzeltme gibi eğitim durumu değişkenleri asgari düzeydedir.
- Öğretimde sıkıcılığa ve tekdüzeliğe dolayısıyla motivasyonun düşmesine neden olabilir.
- Duygusal ve devinışsel alan hedefleri ile bilişsel alanın bilgi düzeyi üstündeki hedeflerin gerçekleşmesinde yetersizdir.

Rehber ilkeleri

- İçerik kolaydan zora, bilinenden bilinmeyene doğru sıralanmalıdır.

- Açık ve anlaşılır ifadeler kullanılmalıdır.
- Anlatım; resim, grafik, şema gibi görsel araç-gereçlerle desteklenmelidir.
- Anlatım; soru-cevap tekniğiyle desteklenmelidir.
- Ön organize edicilerden yararlanılmalıdır.
- Anlatım; ses tonu, göz teması, jest ve mimiklerle desteklenmelidir.
- Çok sayıda örnek verilmelidir.

Tartışma

Özellikleri

- Birden fazla kişinin bir konuyu açıklığa kavuşturmak için görüş ve düşüncelerini konuşmalarıyla gerçekleşir.
- Buluş yoluyla öğretim stratejisi ve kavrama düzeyindeki hedefler için uygundur.
- Öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci etkileşimi yoğundur.
- Öğretmen, tartışma sürecinde yönetici rolü üstlenir.

Üstünlükleri

- Eleştirel düşünme becerisi kazandırır.
- Demokratik birey özellikleri kazandırır.
- Analiz etme ve değerlendirme becerisi kazandırır.
- Öğrenciyi sosyalleştirir.
- Düşündüğünü ifade etme, soru sorma, cevap verme gibi sözel beceriler kazandırır.
- Kendini kontrol etme ve disiplinli davranma becerileri kazandırır.
- Etkili dinleme ve etkili konuşma becerileri kazandırır.

Sınırlılıkları

- Kapsamı iyi belirlenmezse tartışma konu dışına taşabilir.

-Ön koşul öğrenmelerin eksik olduğu gruplarda etkisi azalır.

-Uzun zaman alır.

-Her öğrenci eşit miktarda katılmayabilir.

-Öğrenciler gerekli hazırlıkları yapmazsa yöntemin etkisi olmaz.

-Kalabalık grupların yönetiminde sorunlar yaşanabilir.

Rehber ilkeleri

-Tartışmada kullanılacak sorular önceden belirlenmelidir.

-Tüm öğrencilerin katılımı sağlanmalıdır.

-Tartışma sırasında önemli hususlar tahtaya yazılmalıdır.

-Demokratik bir ortam sağlanmalıdır.

-Öğrenciler çember ya da U düzeninde oturtulmalıdır.

-Dersin tamamı tartışmayla geçirilmemeli, sonuçlar özetlenmelidir.

Tartışma Türleri

Münazara

Belli bir konunun lehinde ve aleyhinde konuşacak iki grup seçilir. Kazanan jüri tarafından ilan edilir. Öneli olan söylenenlerin bilimselliği değil, inandırıcılığıdır.

Panel

Küçük bir uzmanlar grubunun, dinleyici karşısında bir konudaki bilgi birikilerini, duygu ya da düşüncelerini sunması şeklinde gerçekleşen tartışma türüdür. Dinleyiciler soru sorabilir.

Sempozyum

Bilimsel, sanatsal ya da düşünsel ağırlığı olan bir konunun, dinleyici önünde değişik boyutlarıyla tartışıldığı tartışma türüdür. Konuşmacılar makale, tebliğ ya da bildiri gibi bilimsel çalışmalarını dinleyicilerle paylaşırlar. Dinleyiciler soru sorabilir.

Forum

Değişik görüşlere sahip kişilerin herhangi bir konuyu tartıştıkları süreçtir. Konunun farklı yönleri uzmanlar tarafından dinleyici karşısında tartışılır. Konuşmacılar sırayla konuşur. Konuşmacılar arasında tartışma olmaz, birbirlerine soru sormaz. Dinleyiciler soru sorabilir.

Açık oturum

Güncel sorunların, herkesin izleyebileceği şekilde açık olarak tartışıldığı bir toplantı türüdür. Konuşmacılar, defalarca söz alabilirler.

Seminer

Araştırmacı ya da uzmanları konuyla ilgili olan özel bir kitleye sunu yapması ve sunu üzerinde tartışmaya dayalıdır.

Kollegyum (Zıt panel)

İki panel grubundan meydana gelir. Gruplardan biri kaynak durumundaki kişilerden, diğeryse öğrencilerden oluşur. Öğrenciler, kaynak gruba sorular sorar. Dinleyiciler ise bu soru-cevaplar aracılığıyla bilgilenir.

Brifing

Bir üst yetkiliye kısa ve öz bilgileri uygun araç-gereç ve materyallerle verme sürecidir.

Örnek Olay

Özellikleri

-Gerçek hayatta karşılaşılmış ya da karşılaşılabilecek sorunlu bir olayın sınıf ortamına getirilerek analiz edilmesi ve tartışılmasıdır.

-Öğretmen, örnek olayı farklı kaynaklardan getirebileceği gibi kendisi de oluşturabilir.

-Olayın nedeninin, nasıl olduğunun ve sonuçlarının ne olacağının tartışılması amaçlanır.

-Tıp, hukuk, sınıf yönetimi ve psikoloji alanlarında etkin olarak kullanılır.

-Örnek olay; anlatım, gösteri, rol oynama, şekil, resim, film olarak sınıfa getirilebilir.

-Çoğunlukla buluş yoluyla öğretim sürecinde kavrama düzeyindeki hedeflerin gerçekleştirilmesinde kullanılır.

-Öğrenci merkezlidir. Öğretmen; örnek olayı getirir (öğrenci de getirebilir), örnek olayın analiz edilip tartışılmasına rehberlik eder.

Üstünlükleri

- Öğrenilenleri günlük yaşamla ilişkilendirme ve kullanma imkanı sağlar.
- Sözel ve sözsüz iletişim becerileri, empati kurma becerileri gelişir.
- İlgi ve dikkat çekici bir öğrenme ortamı sağlar.
- Öğrenci aktiftir.
- Problem çözme becerisi kazandırır.
- Öğrenilenlerin kalıcılığı yüksektir.
- Ders kitabı dışında farklı kaynaklara yöneltir.

Sınırlılıkları

- İstenilen nitelikte örnek bulmak ya da yazmak bazen mümkün olmaz.
- Uzun zaman alır.
- Kalabalık öğrenci gruplarında planlama, uygulama ve değerlendirme zorlaşır.

Örnek olayın taşınması gereken özellikler

- Dersin hedeflerine ulaştıracak nitelikte olmalıdır.
- Öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olmalıdır.
- Açık ve anlaşılır olmalıdır.
- Günlük hayatla ilişkili olmalıdır.
- Farklı çözümler önermeye imkan tanımalıdır.

Gösterip Yaptırma

Özellikleri

- Bir beceriyi kazanmanın en etkili yolu onu uygulamak olduğundan, gösterip yaptırma devinışsel (psiko-motor) alandaki hedeflerin gerçekleştirilmesinde en etkili yoldur.
- Bilgilerin beceriye dönüştürülmesi aşamasında işe koşulan bu yöntem daha çok kılavuzla yapma basamağındaki hedefler için uygundur.

-Gösteren öğretmen, yapan da öğrenci olduğundan hem öğretmen hem öğrencinin merkezde olduğu tek yöntemdir.

-Öğretmen davranışın modelini göstererek öğrencilerin modelden öğrenmelerini sağlar.

Üstünlükleri

-Öğrenciler, becerileri yaparak yaşayarak öğrenirler.

-Birden çok duyu organına hitap eder.

-Devinişsel alandaki hedeflerin gerçekleştirilmesinde en etkili yöntemdir.

-Anında dönüt ve düzeltmeye imkan sağlar.

-Öğrenme süresini kısaltır.

-İlgi ve dikkat çekmeyi sağlar.

Sınırlılıkları

-Bazı durumlarda ok fazla planlama ve hazırlık gerektirebilir.

-Anlama olmaksızın taklit etmeye yönelik olabilir.

-Çok ayrıntılı ve karmaşık becerilerin öğretiminde adım adım gidilmezse eksiklik duygusuna neden olabilir.

Rehber ilkeleri

-Beceri için gerekli adımlar şekil ve şemalarla anlatılmalıdır.

-İstenilen beceriyi kazanması için her öğrenciye gerekli zaman ve fırsat verilmelidir.

-Gerekli araç-gereçler önceden hazırlanmalıdır.

-Bir beceri tam olarak öğrenilmeden diğerine geçilmemelidir.

-Ortamda gerekli sağlık tedbirleri alınmalıdır.

Problem Çözme

Özellikleri

-Çoğunlukla araştırma yoluyla öğretim stratejisinde, bilişsel alanın özellikle uygulama düzeyi ve daha üst düzey hedeflerinin gerçekleştirilmesinde kullanılır.

-Dewey'in problem çözme aşamalarına dayanan bu yöntem, bilimsel araştırma sürecini temele almaktadır.

-Üst düzey zihinsel becerileri ve düşünme yollarını gerektirir.

-Öğrenci merkezlidir, öğretmen rehberdir.

-Bireysel ya da grup olarak gerçekleştirilebilir.

-Sınama-yanılma, içgörü kazanma ve neden-sonuç ilişkilerini bulma gibi bir dizi etkinlikten oluşur.

-Tümevarım ve tümdengelim birlikte kullanılır.

Üstünlükleri

-Kalıcı izli öğrenmeler sağlar.

-Bilimsel düşünme yeteneği ve bilimsel tutum kazandırır.

-Yaşamda karşılaşılan sorunlara bilimsel çözümler üretmede yardımcı olur.

-Bağımsız çalışma ve üst düzey düşünme yeteneğini geliştirir.

-İlgi ve motivasyonu artırır.

-Eleştirel düşünme ve sorgulama becerilerini geliştirir.

Sınırlılıkları

-Her disiplin alanında uygulanması zordur.

-Planlama, uygulama ve değerlendirme süreçleri çok zaman gerektirir.

-Gerekli metaryallere ulaşmak her zaman mümkün olmayabilir.

Rehber ilkeleri

-Problemler öğrencilerin düzeyine göre seçilmelidir.

-Problem, günlük hayatla ilişkili olmalıdır.

-Problem, hedeflere uygun olmalıdır.

Adımları

- Problemin farkına varma ve onu sınırlama
- Çözümle ilgili kaynakları tarama ve bilgi toplama
- Problemin çözümü için denenceler kurma
- Uygun araçları hazırlama, verileri toplama ve organize etme
- Denenceleri test etme
- Çözüme ulaşma

Bireysel Çalışma

Özellikleri

- Her birey; bedensel, zihinsel ve duygusal olarak farklıdır. Bireysel çalışma bir öğrencinin bir konuyu yaparak yaşayarak öğrenme yoludur.
- Bir öğrenci bir konuyu kendi başına öğrenmek istediğinde kullanılır.
- Araştırma ya da tam öğrenme yoluyla öğretme sürecinde kullanılır.
- Uygulama, analiz ve sentez düzeylerindeki davranışları kazandırmada kullanılır.
- Öğrenci merkezlidir ve öğrenciye öğrenme durumunu kendine göre düzenleme imkanı verir.

Üstünlükleri

- Aktif katılımı ve öğrenmenin kalıcılığını artırır.
- Öğrenciyi kendi öğrenmesinden sorumlu kılar.
- Öğrenci yaparak yaşayarak öğrenir.
- Öğrenci, öğrenme hızını kendisi ayarlar.
- Plan yapma ve plana uyma becerisi kazandırır.

Sınırlılıkları

- Sınıf ortamında gerçekleştirilmesi çok zordur.

-Her öğrenci için kendine özgü araç-gereç gerektirdiğinden pahalı bir yöntemdir.

-Öğrencinin ilgi ve yeteneklerinin belirlenmesi uzun zaman alabilir.

-Sosyalleşme en aza iner.

Rehber ilkeleri

-Amaç iyi belirlenmelidir.

-Öğrenciye bireysel çalışmanın nasıl yapılacağı konusunda rehberlik edilmelidir.

<http://egitimvaktim.com/>